

[Cat/Cast] Si es transfóbico, no es feminismo

JUDITH JUANHUIX / DIRECTA.CAT :: 29/08/2019

La autora, científica y activista LGBTI, reflexiona en torno a ciertos comentarios que se escucharon el pasado julio en la Escuela Rosario de Acuña

[Catalá]

Si és transfòbic, no és feminisme

L'autora, científica i activista LGBTI, reflexiona al voltant de certs comentaris que es van sentir el juliol passat en l'Escola Rosario de Acuña, una trobada feminista de persones i organismes vinculats al PSOE, en la qual alguna assistent va titllar les persones trans com "actors del gènere", "productes de la teoria queer" i se les va vincular a "sexualitats extremes". L'article considera que aquest tipus de manifestacions no poden ser formulades des del feminisme, no són actituds feministes, perquè el feminisme és per definició contrari a opressió, sigui quin sigui l'eix en el qual s'exerceix, perquè les dones, com totes les persones, no existeixen com a concepte abstracte a protegir, sinó en interseccions d'oppressions

JUDITH JUANHUIX [judithjuanhuix](#) Doctora en física i científica, mare trans de dos fills, presidenta de l'Associació Generem i membre de TransForma la Salut

La definició del gènere i el seu rol en societat és un debat recurrent que depassa èpoques. És un concepte dinàmic, en constant significació, que juga un paper central en l'organització i el balanç de poder entre les persones que habitem la societat. "Tot és sexe menys el sexe, que és poder" diuen que va dir Oscar Wilde. Ara sabem que quan ho va dir al segle XIX volia dir que tot era gènere, menys el gènere, que sempre ha estat poder. I d'aquesta pols no ens escapem, perquè estem totes a l'era.

La lluita per la definició del concepte de gènere té, en el segle actual, molts camps de batalla, però n'hi ha un d'especialment simbòlic: el cos i la significació de les persones trans. Som relativament poques, no tenim poder econòmic, no ens organitzem en cap lobby ni tampoc determinem cànons estètics. Però tothom en té una opinió, una actitud davant nosaltres, i un concepte, i d'aquests se'n deriven unes conseqüències socials. En definitiva, com ja han dit molts autors, el cos trans és polític. I els feminismes, com a moviments volgudament polítics, no són aliens a aquest fet.

En aquesta línia, l'Escola Feminista Rosario de Acuña, una influent trobada organitzada per activistes i organismes propers al PSOE els dies 3 a 5 de juliol a Xixon, va posar el focus en la "proliferació identitària" del gènere i en la teoria queer. Les ponents eren totes estudioses del fenomen, algunes amb molt poder per decidir la política legislativa al respecte, però cap amb experiència pròpia del que suposa viure un gènere que no és reconegut en la societat que habiten. Entre riures de les assistents, es van sentir sentències com que les persones trans som actors del gènere i un producte de la teoria queer, o que aquesta teoria, i per tant els seus productes, vindiquem "sexualitats extremes" com la pedofília.

Defensar només l'element comú a totes les dones, una suposada feminitat abstracta, implica defensar els drets de les dones que no tenen cap altre eix d'opressió i, per tant, protegir les dones cisgènere, primes, blanques, heterosexuales i amb situació socioeconòmica còmoda

En resposta, el Consell Nacional LGTBI va manifestar en la reunió del passat 18 de juliol el rebuig a les declaracions d'aquesta escola. Des de la Direcció General d'Igualtat s'enviarà la petició d'estudi a la fiscalia de delictes d'odi. Però des d'aquesta direcció també s'admet que no es pot actuar a l'empara de la Llei 11/2014, fet que posa en entredit l'efectivitat real d'aquesta norma i la necessitat d'un desplegament real de la mateixa. A més, evidencia de nou la necessitat d'una llei estatal integral LGTBI, i potser també la d'una llei estatal per a les identitats trans, que protegeixi la llibertat i identitat d'aquestes persones. Lleis estatals, per cert, bloquejades per part del mateix partit sobre el qual orbita aquesta escola. En definitiva, no es tracta d'eliminar la llibertat d'expressió, sinó que els discursos contra les llibertats no es realitzin en àmbits i per part de persones que exerceixen una responsabilitat pública.

El rebuig del Consell Nacional LGTBI s'afegeix al de la Federació Estatal LGTB i de multitud d'entitats, moltes d'elles feministes, i fins i tot de les joventuts del partit involucrat. El rebuig d'aquesta visió transfòbia per part de la majoria d'entitats feministes és esperançador. El respecte a les identitats trans és majoritari en el feminisme, especialment a Catalunya on, significativament, una de les tres dones que va llegir el manifest de la gran manifestació del 8-M a Catalunya era una dona trans.

D'aquestes declaracions i visions, cal reconèixer d'entrada que no són actituds feministes. Feminisme és contrari a opressió, sigui quin sigui l'eix en el qual s'exerceix, perquè les dones, com totes les persones, no existim com a concepte abstracte a protegir, sinó en interseccions d'oppressions. La nostra identitat com a dones és indestruïble de ser pobres, funcionalment diverses, velles, racialitzades, grasses o bisexuals. El contrari, és a dir, centrar la lluita a defensar només l'element comú a totes les dones, una suposada feminitat abstracta, implica defensar els drets de les dones que no tenen cap altre eix d'opressió i, per tant, protegir les dones cisgènere, primes, blanques, heterosexuales i amb situació socioeconòmica còmoda. En resum, un feminisme no divers protegeix les dones relativament privilegiades i no elimina les desigualtats socials. I en particular, protegir les dones també és protegir-les contra l'eix d'opressió de la identitat de gènere, és a dir, és protegir-les contra la transfòbia.

A ningú li agrada reconèixer-se al costat del privilegi, que implícitament i sovint involuntàriament és el de l'opressió, i menys si s'ha estat defensant posicions feministes. Però és urgent una revisió de privilegis per part d'alguns feminismes, sense arribar a la flagel·lació o la competició per comprar les opressions

En aquest sentit, cal refusar la relativització, fins i tot provinent d'algun feminisme o de figures destacades de la comunitat trans, dels atacs d'aquesta escola i en general de la visió

que exclou l'autodeterminació del gènere i les dones trans del feminisme. Una relativització, en forma d'intent de conciliació, que blanqueja l'opressió que suposa discutir la identitat de la part més dèbil. La identitat en el gènere no és negociable, perquè la llibertat de viure el gènere s'exerceix sense permís. Pot ser, i és positiu, que la identitat sigui interpretada, però ha de ser abans acceptada. El color de cabell, la longitud de la faldilla o el vel, per posar només tres exemples d'expressió social del gènere, no són subjecte d'aprovació per part de ningú més enllà de la mateixa persona, encara que després pugui ser interpretat des de diferents punts de vista. La relativització d'aquests atacs amaga, a més, la diferència de poder entre el feminisme trans-excloent, recolzat per partits de poder, tribunes i càtedres d'universitat, i les persones trans, per a les que tots els indicadors mostren una precarietat social i familiar absoluta, especialment per a les persones socialment visibles. Més enllà de les formes de persones particulars, definir els moviments trans com a victimistes o identitaris és en part no reconèixer el dret a la lluita contra els atacs als drets bàsics de les persones trans per part d'aquelles persones que exerceixen l'opressió.

A ningú li agrada reconèixer-se al costat del privilegi, que implícitament i sovint involuntàriament és el de l'opressió, i menys si s'ha estat defensant posicions feministes. Però és urgent una revisió de privilegis per part d'alguns feminismes, sense arribar a la flagel·lació o la competició per comprar les opressions. El meu cos de dona transgènere blanca pot ser considerat més vàlid que un cos de dona cisgènere negra en molts ambients, i menys vàlid en d'altres. Cal saber-se reconèixer en tot moment, situar-nos en els eixos que incideixen en cada àmbit i actuar en conseqüència. Això donarà lloc a un feminisme sa i legítimat encara més en la seva lluita per transformar la societat. El feminisme, per guanyar, serà de totes.

[Castellano]

Si es transfóbico, no es feminismo

La autora, científica y activista LGBTI, reflexiona en torno a ciertos comentarios que se escucharon el pasado julio en la Escuela Rosario de Acuña, un encuentro feminista de personas y organismos vinculados al PSOE, en la que alguna asistente tildó las personas trans como "actores del género", "productos de la teoría queer" y se las vinculó a "sexualidades extremas". El artículo considera que este tipo de manifestaciones no pueden ser formuladas desde el feminismo, no son actitudes feministas, porque el feminismo es por definición contrario a opresión, cualquiera que sea el eje en el que se ejerce, para que las mujeres, como todas las personas, no existen como concepto abstracto a proteger, sino en intersecciones de opresiones

La definición del género y su rol en sociedad es un debate recurrente que sobrepasa épocas. Es un concepto dinámico, en constante significación, que juega un papel central en la organización y el balance de poder entre las personas que habitamos la sociedad. "Todo es sexo menos el sexo, que es poder" dicen que dijo Oscar Wilde. Ahora sabemos que cuando lo dijo en el siglo XIX significaba que todo era género, menos el género, que siempre ha sido poder. Y de este polvo no escapamos, porque estamos todas en la era.

La lucha por la definición del concepto de género tiene, en el siglo actual, muchos campos de batalla, pero hay uno especialmente simbólico: el cuerpo y la significación de las personas trans. Somos relativamente pocas, no tenemos poder económico, no nos organizamos en ningún lobby ni tampoco determinamos cánones estéticos. Pero todo el mundo tiene una opinión, una actitud ante nosotros, y un concepto, y de éstos se derivan unas consecuencias sociales. En definitiva, como ya han dicho muchos autores, el cuerpo trans es político. Y los feminismos, como movimientos intencionadamente políticos, no son ajenos a este hecho.

En esta línea, la Escuela Feminista Rosario de Acuña, un influyente encuentro organizado por activistas y organismos próximos al PSOE los días 3 a 5 de julio en Gijón, puso el foco en la "proliferación identitaria" del género y en la teoría queer. Las ponentes eran todas estudiosas del fenómeno, algunas con mucho poder para decidir la política legislativa al respecto, pero ninguno con experiencia propia de lo que supone vivir un género que no es reconocido en la sociedad que habitan. Entre risas de las asistentes, se sintieron sentencias como que las personas trans somos actores del género y un producto de la teoría queer, o que esta teoría, y por tanto sus productos, vindican "sexualidades extremas" como la pedofilia.

En respuesta, el Consejo Nacional LGTBI manifestó en la reunión del pasado 18 de julio el rechazo a las declaraciones de esta escuela. Desde la Dirección General de Igualdad se enviará la petición de estudio a la fiscalía de delitos de odio. Pero desde esta dirección también se admite que no se puede actuar al amparo de la Ley 11/2014, lo que pone en entredicho la efectividad real de esta norma y la necesidad de un desarrollo real de la misma. Además, evidencia de nuevo la necesidad de una ley estatal integral LGTBI, y quizás también la de una ley estatal para las identidades trans, que proteja la libertad e identidad de estas personas. Leyes estatales, por cierto, bloqueadas por parte del mismo partido sobre el que orbita esta escuela. En definitiva, no se trata de eliminar la libertad de expresión,

El rechazo del Consejo Nacional LGTBI se añade al de la Federación Estatal LGTB y de multitud de entidades, muchas de ellas feministas, e incluso de las juventudes del partido involucrado. El rechazo de esta visión transfobia por parte de la mayoría de entidades feministas es esperanzador. El respeto a las identidades trans es mayoritario en el feminismo, especialmente en Cataluña donde, significativamente, una de las tres mujeres que leyó el manifiesto de la gran manifestación del 8-M en Cataluña era una mujer trans.

De estas declaraciones y visiones, hay que reconocer de entrada que no son actitudes feministas. Feminismo es contrario a opresión, cualquiera que sea el eje en el que se ejerce, para que las mujeres, como todas las personas, no existimos como concepto abstracto a proteger, sino en intersecciones de opresiones. Nuestra identidad como mujeres es inseparable de ser pobres, funcionalmente diversas, viejas, racializadas, grasas o bisexuales. Lo contrario, es decir, centrar la lucha a defender sólo el elemento común a todas las mujeres, una supuesta feminidad abstracta, implica defender los derechos de las mujeres que no tienen ningún otro eje de opresión y, por tanto, proteger las mujeres cisgénero, delgadas, blancas, heterosexuales y con situación socioeconómica cómoda. En resumen, un feminismo no diverso protege a las mujeres relativamente privilegiadas y no elimina las desigualdades sociales. Y en particular, proteger a las mujeres también es

protegerlas contra el eje de opresión de la identidad de género, es decir, es protegerlas contra la transfobia.

En este sentido, hay que rechazar la relativización, incluso proveniente de algún feminismo o de figuras destacadas de la comunidad trans, los ataques de esta escuela y en general de la visión que excluye la autodeterminación del género y las mujeres trans del feminismo. Una relativización, en forma de intento de conciliación, que blanquea la opresión que supone discutir la identidad de la parte más débil. La identidad en el género no es negociable, porque la libertad de vivir el género se ejerce sin permiso. Puede ser, y es positivo, que la identidad sea interpretada, pero debe ser antes aceptada. El color de pelo, la longitud de la falda o el velo, por poner sólo tres ejemplos de expresión social del género, no son sujeto de aprobación por parte de nadie más allá de la misma persona, aunque luego pueda ser interpretado desde diferentes puntos de vista. La relativización de estos ataques esconde, además, la diferencia de poder entre el feminismo trans-excluyente, apoyado por partidos de poder, tribunas y cátedras de universidad, y las personas trans, para las que todos los indicadores muestran una precariedad social y familiar absoluta, especialmente para las personas socialmente visibles. Más allá de las formas de personas particulares, definir los movimientos trans como victimistas o identitarios es en parte no reconocer el derecho a la lucha contra los ataques a los derechos básicos de las personas trans por parte de aquellas personas que ejercen la opresión. y las personas trans, para las que todos los indicadores muestran una precariedad social y familiar absoluta, especialmente para las personas socialmente visibles.

A nadie le gusta reconocerse junto al privilegio, que implícitamente y a menudo involuntariamente es el de la opresión, y menos si se ha estado defendiendo posiciones feministas. Pero es urgente una revisión de privilegios por parte de algunos feminismos, sin llegar a la flagelación o la competición para comprar las opresiones. Mi cuerpo de mujer transgénero blanca puede ser considerado más válido que un cuerpo de mujer cisgénero negra en muchos ambientes, y menos válido en otros. Hay que saberse reconocer en todo momento, situarnos en los ejes que inciden en cada ámbito y actuar en consecuencia. Esto dará lugar a un feminismo sano y legitimado aún más en su lucha para transformar la sociedad. El feminismo, para ganar, será de todas.

Judith Juanhuix Doctora en física y científica, madre trans de dos hijos, presidenta de la Asociación Generamos y miembro de transformar la Salud

<https://directa.cat/si-es-transfobic-no-es-feminisme/>

https://www.lahaine.org/mm_ss_est_esp.php/si-es-transfobico-no-es